

Short notes**Zajímavé botanické nálezy z regionu severní Moravy a Slezska V.**

Interesting botanical findings from territory of the Northern Moravia and Czech Silesia V.

Vítězslav Plášek, Šárka Cimalová, David Hlisnikovský & Zdenka Prymusová

Interesting botanical findings from territory of the Northern Moravia and Czech Silesia V.- Čas. Sle. Muz. Opava (A), 60:284-288.

Abstract: Interesting regional botanical findings recorded in 2011 are presented in the paper. Each contribution is briefly commented. Threatened categories are given.

Key words: Interesting findings, threatened species, bryophytes, vascular plants, Moravia, Silesia, Czech Republic

Úvod

Předkládáme již tradiční seznam nejzajímavějších botanických nálezů v regionu severní Moravy a Slezska, tentokrát za rok 2011. Příspěvky jsou řazeny systematicky (mechorosty, cévnaté rostliny) a v jednotlivých kategoriích následně abecedně. Nomenklatura cévnatých rostlin je uvedena podle práce: Kubát et al. (2002), mechorostů podle: Kučera & Váňa (2005). Za vědeckým názvem druhů jsou v hranatých závorkách uváděny kategorie ohroženosti nejprve celostátní (pro cévnaté rostliny podle Procházky 2001, pro mechorosty podle Kučery & Váni 2005) a následně i regionální (pro cévnaté rostliny podle Sedláčkové & Pláška 2005).

This article has traditionally provides short reports on interesting botanical findings in 2011. The notes are arranged systematically (bryophytes, vascular plants) and then alphabetically in each categories. Nomenclature of vascular plants follows Kubát et al. (2002). Nomenclature of bryophytes was used according to Kučera & Váňa (2005). In square brackets are listed threatened categories relative to the Czech Republic (according to Procházka 2001, Kučera & Váňa 2005) and to territory of the Northern Moravia and Czech Silesia (according Sedláčková & Plášek 2005).

Seznam zajímavých nálezů / A list of taxa**Mechorosty/ Bryophytes (*Bryophyta*)*****Orthotrichum patens* Bruch ex Brid. [VU]**

- leg. V. Plášek & M. Sehnalová 9.V.2011 (herb. OP)

Lokalita: Přírodní park Březná, 0,6 km Z od obce Kosov, podél silnice 315 vedoucí z obce Kosov do obce Hoštejn, 409 m n.m., 49°53'00.5"N, 16°47'17.0"E [Nature Park Březná, 0.6 km W of Kosov village, 409 m a.s.l.].**Ekologie:** Kůra stromu *Acer pseudoplatanus* [bark of tree, *Acer pseudoplatanus*].**Krátký komentář:** Tento epifytický mech - šurpek otevřený - byl nalezen v průběhu bryofloristického výzkumu Přírodního parku Březná. Jde o první nález z tohoto území. Dříve se vyskytoval velmi vzácně, nyní i díky intenzivnějšímu výzkumu epifytů, bývá nalézán častěji, zejména na území Moravy.**Comment:** New locality of vulnerable taxa of epiphytic moss. In the area of Březná Nature Park the species was noted for the first time.**Cévnaté rostliny/ Vascular plants (*Tracheophyta*)*****Agrostemma githago* L. [C1, A2]**

- leg. Z. Prymusová 13. VI. 2011 (herb. OSM)

Lokalita: (6276d) 84a. Beskydské podhůří, Žermanice, PP Žermanický lom, suťový kužel pod horní hranou tešinitového lomu, jižní svahy, 317 m n.m., 49°44'2.6"N, 18°26'53.0"E [Beskydy foothills, Žermanice, NM Žermanice quarry, a debris cone below the upper edge of the teschenit quarry, southern slopes, 317 m.s.l.].**Ekologie:** Výchřevná terasa lomu [A heated terrace of the quarry].**Krátký komentář:** Nejbližší PP Žermanický lom je taxon uváděn na počátku 80. let lomu z Ropice a Havířova (Cimalová 2006). Další vzácné nálezy na lokalitě jsou *Cerintho minor*, doplňuje lokalitu ze Staříče u Frýdku, dále *Trifolium ochroleucon* (Sedláčková 2009). Vyskytují se *Bupleurum falcatum*, *Geranium sanguineum*, *Phleum bertolonii* a další. Společenstvo, které inklinuje ke svazu *Geranion sanguinei* je v PP Žermanický lom nečekané a lze spekulovat o nepůvodnosti či záměrném zavlečení.**Comment:** In the surrounding area the species was recorded from quarries Ropice and Havířov in 80th years. The occurrence of *Agrostemma githago* in the locality is probably secondary.

***Althaea officinalis* L. [C2, -]**

- leg. D. Hlisenkovský 26. VII. 2011 (herb. FMM)

Lokalita: (6377b) 84a. Beskydské podhůří, Třinec-Konská, 3 bohatě trsnaté exempláře, z toho jeden fertilní na nedlouho vykloučeném břehu potoka Staviska při ulici Průmyslová, 0,4 km od ústí do řeky Olzy, 295 m n. m., 49°42'05"N, 18°38'33"E [Beskydy foothills, Třinec town, part Konská, on a bank of Stavidla brook, 295 m a.s.l.].

Ekologie: Břehový porost potoka [Riparian vegetation of the stream].

Krátký komentář: Proskurník lékařský je prastarou vytrvalou léčivkou, dnes spíše pozapomenutou a zřídka pěstovanou. Za jeho přirozený areál je v ČR považováno pouze termofytikum jižní Moravy, avšak pěstěním byl rozšířen a místy se udržuje i v mezofytiku (cf. Slavík in Hejný & Slavík 1992: 282-316). Zaevdivován byl na severní Moravě z fyto geografických okresů: (76.) Moravská brána, (83.) Ostravská pánev (Louky nad Olší) a (84.) Podbeskydská pahorkatina (Slavík l. c.). V regionálních muzeích je pak zplanělý doložen z (74b.) Opavské pahorkatiny – Opavy-Kateřinek (1978 E. Opravil OP), z přechodu (76a.) Moravské brány vlastní v (84a.) Beskydské podhůří – z Frenštátu pod Radhoštěm-Horeček (1959 V. Kajdoš NJM), z Beskydského podhůří dále z Třince-Kojkovic („u lesa v ovocném sadě“, 1967 J. Gill CESK) a z Ostravské pánve – Orlové-Poruby (1999 K. Švendová CESK). Původ výskytu proskurníku v Třinci lze sice předpokládat v některé z okolních zahrad, i když ani přes cílené hledání nebyl takto v okolí spatřen. Vzhledem k dřívějšímu nálezu v nedalekých Kojkovicích je však možné, že v oblasti zplaněle setrvává dlouhodobě.

Comment: Thermophilous species spreaded in a mesophytic landscape by the cultivation. In Beskydy foothills it was early recorded from Kojkovic. It was probably cultivated in gardens and then secondarily expanded.

***Centaurium pulchellum* (Sw.) Druce [C2, C1]**

- leg. D. Hlisenkovský & M. Sedláčková 17. VI. 2011 (herb. FMM, NJM)

Lokalita: (6277c) 83. Ostravská pánev, Český Těšín-Horní Žukov, několik desítek ex. na mokřím travnatém okraji struskou sypané místní cesty Kátovská, 310 m n. m., 49°43'53"N, 18°34'23"E [Ostravská pánev basin, Český těšín - Horní Žukov town, 310 m a.s.l.].

- leg. D. Hlisenkovský 14. VII. 2011 (herb. FMM)

Lokalita: (6376c) 84a. Beskydské podhůří, Metylovice, tisíce ex. společně s četnější *Centaurium erythraea* v po dlouhá léta nezapojených, výsušných, z podstatné části již invazními druhy kolonizovaných svazích jižní expozice (ca 2 ha) 0,65 km J vrcholu Metylovské hůrky (523), 400 m n. m., 49°36'48"N, 18°20'40"E [Beskydy foothills, Metylovice village, 0.65 km S of Metylovské hůrky, 400 m a.s.l.].

Ekologie: Nezapojené vegetace zraňovaných, vlhkých či alespoň hůř propustných půd [Open vegetation type of disturbed, wet and worse permeable soils].

Krátký komentář: Jak již z povahy pionýrského druhu plyne, na většině svých nalezišť v regionu mizí zeměluč spanilá záhy po svém objevu. Výjimkou je lokalita v Metylovicích, kde se udržuje minimálně celé poslední desetiletí, poněvadž zde byla v hojnosti zaznamenána již P. Chytilem v roce 2002 (in verb.). Na předmětné ploše bývala v šedesátých letech minulého století drobná políčka (viz. www.kontaminace.cenia.cz), později z ní byla patrně ornice shrnuta a pod ní jílovitá půda uježděna. V současnosti je místo zřejmě příležitostně využíváno k hasičským cvičením.

Comment: The species is repeatedly recorded from the locality Metylovice from 60th years.

***Cuscuta campestris* Yuncker**

- leg. D. Hlisenkovský 20. VII. 2011 (herb. FMM)

Lokalita: (6175b) 83. Ostravská pánev, Pudlov, roztroušeně na několika m² při pěšině souběžné s kolejemi na východní straně železnice z Bohumína do Ostravy, 0,85 km od železniční stanice Bohumín, 210 m n. m., 49°53'21"N, 18°20'18"E [Ostravská pánev basin, Pudlov town, along railways tracks, 0.85 km of Bohumín railway station, 210 m a.s.l.].

Ekologie: Nezapojený suchopár na valu z drcené hlušiny - převážně na *Melilotus* spp. a *Centurea stoebe* ve společenstvu asociace *Melilotetum albo-officinalis* Sissingh 1950 [Open vegetation on the mound of crushed gangue - on *Melilotus* spp. and *Centurea stoebe*, in the community *Melilotetum albo-officinalis* Sissingh 1950].

Krátký komentář: Kokotice ladní je původem severoamerický holoparazit bez specifických nároků na hostitele (Mlikovský & Stýblo 2006: 79-80). V českých zemích byla poprvé zjištěna roku 1883 (Praha), Moravou se následně šíří od roku 1924, kde (v době vydání příslušného dílu Květeny ČR) na sever zasahuje až na území (21.) Hané (Chrtek in Slavík 2000: 169-179). Z mezofytika Moravy a Slezska v Květeně (Chrtek l. c.) jakýkoliv údaj schází. Do Bohumína byla dovozována ze sousedních polských nížin, kde dnes již není vzácností (Z. Vrabel in verb.) a její další šíření u nás je tudíž velmi pravděpodobné.

Comment: American neophyte - introduced to Ostravská pánev probably from Polish lowlands.

***Epipactis albensis* Nováková & Rydlo [C2, C3]**

- not. D. Hlisenkovský 25. VII. 2011, rev. (na základě fotografie) P. Batoušek

Lokalita: (6175b) 83. Ostravská pánev, (Nový) Bohumín / Pudlov, 2 km JZ od vlakové zastávky Bohumín, remíz v místě rozchodu železniční tratě z Bohumína na Ostravu a Rychvald, ca 210 m n. m., 49°53'17"N, 18°20'27"E [Ostravská pánev basin, Pudlov town, along railways tracks, 2 km SW of Bohumín railway station, 210 m a.s.l.].

Ekologie: Odhadem 35 až 45 let starý ruderalizovaný náletový převážně olšový remíz na hlušiněm návozu (s rozličným odpadem), v porostu *Calamagrostis*, *Phragmites*, *Rubus* a *Urtica* (porost blízký olšinám svazu *Alnion glutinosae* Malcuit 1929) [Ruderal area in old alder self-seeded vegetation].

Krátký komentář: I nález jediného exempláře kruštiku polabského v takovémto antropogenním biotopu ztraktivňuje jinak řádní, až odpudivé pozůstatky důlních činností na Ostravsku a zároveň dává tušit, že výskyt tohoto druhu zde může být četnější, nežli je doposud známo.

Comment: One specimen of the species was recorded in anthropogenic ruderal habitat. The population may be more numerous.

***Equisetum pratense* Ehrh. [C3, C2]**

- leg. D. Hlisenkovský 17. VIII. 2011 (herb. FMM)

Lokalita: (6477a) 99a. Radhošťské Beskydy, Morávka, lokálně bohatě v ústí řeky Morávky do vodního díla Morávka, 520 m n. m., 49°34'11"N, 18°32'54"E [Radhošťské Beskydy Mts, Morávka village, near confluence of Morávka river into Morávka dam, 520 m a.s.l.].

Ekologie: Lužní společenstvo vrb řádu *Salicetalia purpureae* Moor 1958 s v bylinném patře dominující *Urtica dioica* [Alluvial vegetation of the community *Salicetalia purpureae* with the dominant species *Urtica dioica* in the herb layer].

Krátký komentář: Jediným recentním ověřeným nalezištěm této gracilní přesličky v (84.) Podbeskydské pahorkatině a v (99.) Radhošťských Beskydách zůstávala po dlouhá desetiletí niva Ostravice pod přehradou Šance (např. 1970 A. Hájková FMM, 1978 Z. Kilián FMM, 1982 M. Sedláčková NJM, 2005 Z. Vrabel FMM). Až v roce 2009 našel tento druh botanik SCHKO Labské pískovce P. Bauer také při česko-slovenské hranici na Hřčavě v (84b.) Jablunkovském mezihoří (P. Bauer in verb.; 2011 D. Hlisenkovský FMM). Nyní objevená lokalita v povodí Morávky upomíná na její dřívější výskyt mezi Frýdkem a Dobrou (Hroudou in Hejný & Slavík 1988: 205-223), kteréž však nebylo dlouho ověřeno.

Comment: The finding of the species was recorded only on one locality in Radhošťské Beskydy Mts. where was last recorded in 1988.

***Euphorbia seguieriana* Necker subsp. *seguieriana* [C2, A1]**

- leg. D. Hlisenkovský 26. VII. 2011 (herb. FMM)

Lokalita: (6377b) 84a. Beskydské podhůří, Třinec-Konská, roztroušeně, místy i dosti početně v oblasti mezi řekou Olzou a železnicí od Třince-Konské až po jejich křížení na severu (dřívější areál Třineckých železáren), 295 m n. m., zvláště pak zde: 49°42'39"N, 18°37'46"E a 49°42'31"N, 18°38'01"E [Beskydy foothills, Třinec town, part Konská, between Olza river & railway tracks, 295 m a.s.l.].

Ekologie: Na osluněných rumišťích a v kolejistích v ruderním společenstvu svazu *Dauco carotae-Melilotion* Görs ex Rostaňski & Gutte 1971 [Sunny rubbles and rail tracks in the community *Dauco carotae-Melilotion*].

Krátký komentář: Pryšec sivý je druhem výslunných a vysýchavých, skalnatých či stepních biotopů, u nás vázaný na nejteplejší území středních Čech a jižní Moravy (Chrtek & Křisa in Hejný & Slavík 1992: 321-346). Na severní Moravu přirozeně nezasahuje, avšak byl zde opakovaně zavlečen s dováženou rudou ze zemí bývalé SSSR (dle informací ze sched; Kilián 1969). Doložen tak byl z Ostravy-Vítkovic (1960 Z. Kilián BRNU, FMM, OP; 1964, 1965 Z. Kilián OSM) a Třince (1959 F. Zbytek OSM, 1960 Z. Kilián OP [1 z duplikátu ut *E. salicifolia*, rev. D. Hlisenkovský], 1962 Z. Kilián OP [ut *E. salicifolia*, det. J. Dvořák, rev. D. Hlisenkovský], 1968 Z. Kilián OSM, 1969 E. Burša FMM, OP; 1972 E. Burša CESK). Je zřejmé, že nynější nález rozsáhlé populace v Třinci po devětadvaceti letech je pozůstatkem tehdejšího zavlečení a že zde tento pryšec nepozorovaně - zdárně osídlil volnou niku nezapojených rumišť a kolejistí. Současně (nebude-li nalezen věrohodný doklad) je žádoucí popřít publikované zavlečení *Euphorbia salicifolia* v Třinci (Kilián 1969), kteréžto se zakládá na mylně determinovaných položkách právě *E. seguieriana*.

Comment: Terrestrial species is known from the central Bohemia and South Moravia. The locality in Beskydy foothills is probably the surviving remnant of former repeated introduction of the species with ore imported from the countries of former USSR.

***Malva pusilla* Sm. [C3, C1]**

- leg. D. Hlisenkovský 28. IX. 2011 (herb. FMM)

Lokalita: (6175a) 83. Ostravská pánev, Ostrava-Mariánské Hory, seřadovací železniční nádraží 0,6 km SV od stanice Ostrava-Mariánské Hory, cca 210 m n. m., 15 ex., 49°50'21"N, 18°14'43"E [Ostravská pánev basin, Ostrava-Mariánské Hory town, near a railway station, 210 m a.s.l.].

Ekologie: Kolejistiště s ruderním porostem blízkým svazu *Salsolion ruthenicae* Philippi 1971 [Rail track with ruderal community *Salsolion ruthenicae*].

Krátký komentář: *Malva pusilla* byla na severní Moravě všehovšudy zaregistrována pouze několikrát, v posledních desetiletích zřejmě jen roku 1999 v (76a.) Moravské bráně – Kunině (Prach in Grulich 2003) a roku 2007 v (84a.) Beskydském podhůří – Karpentné (Hlisenkovský in Popelářová et al. (in press); 2007 D. Hlisenkovský FMM, OSM). Poněkud nitrofilní a zároveň kalcifóbní sléz nizounký byl nalezen v kolejistišti na jemnějším štěrkovitém substrátu. Poblíž byly zaznamenány především *Cardaminopsis arenosa*, *Chenopodium botrys*, *Erodium cicutarium* a (výhradně místně bohatě) též *Lappula squarrosa* (o níž bylo pojednáno ve třetím dílu této rubriky – Plášek & Cimalová 2009).

Comment: New locality of the nitrophilous species in Ostravská pánev basin.

***Petrorhagia saxifraga* (L.) Link [A3, -]**

- leg. D. Hlisenkovský 5. VII. 2011 (herb. FMM)

Lokalita: (6175d) 83. Ostravská pánev, Ostrava-Vítkovice, jediný mohutný trs v po léta nevyužívaném kolejistišti, 0,75 km VSV od železniční stanice v Ostravě-Vítkovicích, 210 m n. m., 49°48'12"N, 18°16'19"E [Ostravská pánev basin, Ostrava-Vítkovice town, 0.75 km ENE of railway station, 210 m a.s.l.].

- leg. D. Hlisenkovský 11. VIII. 2011 (herb. FMM)

Lokalita: (6275b) 83. Ostravská pánev, Ostrava-Hrabůvka, hojně roztroušena na rovinatých plochách nyní těžené středové části haldy ze spečené strusky, 1,8 km JV od železniční stanice v Ostravě-Vítkovicích, 260 m n. m., (49°47'18"N, 18°16'43"E). [Ostravská pánev basin, Ostrava-Hrabůvka town, 1.8 km SE of railway station, 260 m a.s.l.].

Ekologie: Bezhumusové kamenité podloží kolejistí, hald, rumišť apod. zarůstající diverzifikovanou ruderní vegetací [Rocky ground of rail tracks, gangues, rubbles etc.].

Krátký komentář: Původ hvozdíčku lomikamenovitého v ČR je sporný pouze na nejjihnější Moravě. Jinde je u nás vnímán jako zplanělý či zavlečený (Šourková in Hejný & Slavík 1990: 198-200). Ze severní Moravy je takto doložen více než třiceti sběry, avšak pouze ze tří míst Ostravy, kam byl zavlečen s dováženou rudou ze zemí bývalé SSSR (dle informací ze sched).

Na rudišti ve Vítkovicích byl Z. Kiliánem (Kilián & Krkavec 1961) sbírán v letech 1959 (BRNU, NJM, OP), 1960 (OP), 1962 (FMM), 1963 (NJM), 1964 (OSM), 1966 (OP), 1967, 1975 (OSM), 1976 (FMM) a naposledy E. Buršou, taktéž v roce 1976 (CESK, FMM). Několik desetiletí po zániku rudišť, byl nalezen Z. Vrublelem (také ve Vítkovicích) v ulici Výstavní v letech 2001 a 2002 (FMM) a nyní v zarůstajícím kolejišti vítkovického nádraží, odkud je první z nálezů. V roce 1967 byl tento hvozdiček objeven F. Zbytkem (OSM) ve Slezské Ostravě na haldě dolu Zárubek, načež je odsud dokladován Z. Kiliánem (Kilián 1972) z let 1968, 1969 (OSM), 1971 (FMM), 1972 (OP) a 1976 (FMM, OP, OSM). Třetím místem, kde byl v Ostravě tento druh nalezen, jest halda ze spečené strusky v Hrabůvce, kde jej sbírala již A. Hájková v roce 1971 (FMM). Zde se zapříčiněním současně těžby strusky (kterou je blokována sukcuse) nyní hojně rozšířil. Odsud pochází druhý z prezentovaných nálezů.

Comment: Species introduced in the Czech Republic (probably except the South Moravia) was recorded in the Ostravská pánev basin repeatedly on three localities. There it was introduced with ore imported from the countries of former USSR. Above mentioned locality belongs to one of them.

***Stachys annua* (L.) L. [C2, A2]**

- leg. D. Hlisenkovský 20. VII. 2011 (herb. FMM)

Lokalita: (6175b) 83. Ostravská pánev, Vrbice nad Odrou, deponie rozličných kamenných drtin při Vrbickém nádraží, 2,3 km JZ od železniční stanice Bohumín, cca 210 m n. m., 20 fertálních ex., 49°53'18"N, 18°20'05"E [Ostravská pánev basin, Vrbice nad odrou village, 2.3 km SW of Bohumín railway station, 210 m a.s.l.].

Ekologie: Na jemném štěrkovém substrátu společně s *Kickxia elatine* [gravel substrate].

Krátký komentář: Charakter většiny výskytů čistce ročního na severní Moravě odpovídá převážně nahodilému zavlékání s dováženými materiály z teplejších krajů, jež mívá jen krátkodobé trvání. Výjimečně se zde tento čistec uplatňoval jakožto plevel a pouze ve Štamberku setrval dlouhodobě. Dokladován (jak shrnuje Cimalová 2009) byl z (74b.) Opavské pahorkatiny – Kylešovic („písčité rumiště“, 1972 J. Duda OLM, OP), z (83.) Ostravské pánve – Luk nad Olší („rumiště u žel. stanice“, 1959 Z. Kilián FMM, OSM; „nádraží“, 1959 Z. Kilián FMM), z Ostravy-Vítkovic („na rudišti“, 1959 Z. Kilián BRNU; 1960 Z. Kilián OP; 1963 Z. Kilián OSM), z Polanky nad Odrou („rudiště VŽKG“, 1963 Z. Kilián NJM) a z Vrbice („nehojně na posunovacím nádraží“, 1972 Z. Kilián FMM, OP). Z (84a.) Beskydského podhůří byl doložen z Místku („pusté místo“, 1928 G. Weeber BRNU), zmíněn je z Třince („na rudišti“, Kilián 1969) a doložen z Třince-Českého Puncova („nejzápadnější část obce u hraniční čáry, v ovesném poli“, 1970 J. Gill OP). Tento posledně jmenovaný sběr je zároveň jediným nalezeným dokladem z celé severní Moravy, jenž zde dokumentuje jeho segetální výskyt. Podobně J. Podpěra (1949) zaznamenává na severní Moravě tento čistec výhradně z oblasti „Těšín, Kanská, Třinec“ – zda z polí, jak lze předpokládat, však žel nepíše. Naproti tomu pouze v (76a.) Moravské bráně vlastní – ze Štamberka dokumentuje řadu sběrů (a popisuje Otruba 1930) výskyt trvalejšího charakteru („ssuť na Zámecké hoře“, 1929 J. Otruba BRNU, OLM; „na suchých stráních“, 1935 K. Krischke OP; „Zámecká hora“, 1937 R. Leidolf NJM; „na Zámecké hoře v lomu na písčítokamenité půdě“, 1959 Z. Kilián OP, OSM; „na výslunné travnaté stráni na jzp. straně Zámecké hory“, 1960 Z. Kilián OP; „Štamberk“, 1963 Ráliš NJM). Jak je již ze sched patrné, čistec zde rostl nikoli plevelně, nýbrž v (polo)přirozených biotopech vápencového bradla. Je otázkou, zdali současný nález od vrbického nádraží a (z moravkoslezského kraje poslední) Kiliánovy sběry z téhož místa jsou dílem náhody, či se zde tento jednoletý čistec udržuje po celá čtyři desetiletí.

Comment: The species, which occurrence in North Moravia is only occasional introduced was recorded on this locality repeatedly, but after a long pause (in the 70th years).

***Valerianella rimosa* Bast. [C2, C1]**

- leg. Z. Prymusová 13. VI. 2011 (herb. OSM)

Lokalita: 83. Ostravská pánev / 84a. Beskydské podhůří, Bludovice, Louky, pole v nivě Lučiny mezi ul. Na Kempách a Luční, 255 m.n.m., 49°45'45.8"N, 18°26'2.8"E [Ostravská pánev basin / Beskydy foothills, Bludovice village, a field in the floodplain of the Lučina river 255 m. a.s.l.].

Ekologie: Obilné pole [Crop field].

Krátký komentář: Okraj obilného pole hostí další zajímavý druh *Euphorbia platyphyllos* subsp. *platyphyllos*, který je v chladnějších pahorkatinách spíše vzácnějším druhem. Lokalita doplňuje výskyt *Valerianella rimosa* v severozápadní části Podbeskydské pahorkatiny, který uvádí Hlisenkovský & Chytil (2008).

Comment: The species grows in the in the locality together with *Euphorbia platyphyllos* subsp. *platyphyllos*. Except of the occurrence in Ostravská pánev basin it was currently recorded in Sub-Beskidian Hills.

***Verbascum chaixii* Vill. subsp. *austriacum* (R. et Sch.) Hayek [C4a, A2]**

- leg. D. Hlisenkovský 20. VII. 2011 (herb. FMM)

Lokalita: (6175b) 83. Ostravská pánev; (Nový) Bohumín, Pudlov a Vrbice nad Odrou, roztroušeně, cca 210 m n. m., 49°53'21"N, 18°20'18"E [Ostravská pánev basin, edge of Bohumín town, part Pudlov and Vrbice nad Odrou village, 210 m a.s.l.].

Ekologie: Podél železničních tratí a na přilehlých nízkých hlušinových návozech v různorodé ruderalní vegetaci [In ruderal vegetation along rail tracks and adjacent gangue backfills].

Krátký komentář: Svým větveným květenstvím, na bázi klínovitými listy (zvláště spodními) a fialově ochlupenými nitkami tyčinek - nápadná divizna, byla na severní Moravě dokladována snad pouze jedinkrát, a to Z. Kiliánem při haldě Dolu Lidice roku 1977 v Ostravě-Petřkovicích (FMM, OP, OSM). Mimo to není v regionálních muzeích uložen jiný sběr dokumentující výskyt této teplobytné divizny na severní Moravě. Zmiňována je však již G. Weeberem „na sutinách zříceniny hradu Hukvaldy velmi zřídka“ (Weeber 1901), kde však byla později marně hledána kupř. J. Vicherkem (1957). Pravděpodobnost jejího dřívějšího výskytu na Hukvaldech je přece jenom dosti vysoká, poněvadž zde byl později sbírán J. Dudou (1975, OP) její hybrid s běžnou *V. thapsus* (rev. J. Kirschner 1997) o němž je psáno, že vzniká „zřídka mezi rodiči v teplejších územích...“ (Kirschner in Slavík 2000: 295-314). Mimo Ostravu-Petřkovic (83. Ostravská pánev) a Hukvaldy (84a.

Beskydské podhůří) je v Květeně ČR (Kirschner l. c.) zmínka též o jejím zavlečení mezi Kyjovicemi a Budišovicemi (75. Jesenické podhůří) a v Kylešovicích (74b. Opavská pahorkatina). Tento poslední údaj je však založen na omylu patrně záměnou revizních štítků, jelikož dokladová položka v OP sbíraná roku 1967 náleží blízkce příbuzné *V. nigrum* (Kirschner press. comm.). V okolí Bohumína se divizna jižní rakouská nyní zvolna šíří podél železničních tratí. Vstupuje též na nižší hlušinné návozy kde se setkává s obecně se vyskytující *V. nigrum* a se kterou se také kříží (2011 leg. D. Hlisenikovsky FMM). **Comment:** Rare thermophilous species in North Moravia is currently spreading in the surrounding of Bohumín town. Earlier records are known from Hukvaldy castle, Ostrava-Petřkovice city and between municipalities Kylešovice and Budišovice.

Literatura

- Cimalová Š. (2006): Historické a recentní rozšíření vzácných druhů polních plevelů severní a střední Moravy a Slezska. – Čas. Slez. Muz. Opava (A), 55: 165-192.
- (2009): Segetální vegetace severní a střední Moravy. Ms., Disert. pr., depon. in: KB, PFF MU, Brno, 110 pp.
- Grulich V. [ed.] (2003). Výsledky floristického kursu České botanické společnosti v Novém Jičíně (4.-10. 7. 1999). – Zprávy České botanické společnosti 38, Praha, příloha 2003/2: 89-174.
- Hejný S. & Slavík B. [eds] (1988): Květena České socialistické republiky. Vol. 1. Academia, Praha, 557 pp.
- (1992): Květena České republiky. Vol. 3. Academia, Praha, 542 pp.
- Hlisenikovsky D. & Chytil P. (2008): *Valerianella rimosa* Bast. In: Plášek V. & Cimalová Š. [eds]. Zajímavé botanické nálezy z regionu severní Moravy a Slezska II. – Čas. Slez. Muz. Opava (A), 57: 271-275.
- Kilián Z. (1969): Nejvýznamnější a vzácné rostliny Těšínska. – Studium o Těšínsku, 8: 291-302.
- (1972): Příspěvek ke květeně hald na Ostravsku. – Přírodovědecký sborník (Ostravské muzeum), 25: 265-266.
- Kilián Z. & Krkavec F. (1961): Floristický obraz rumišť na Ostravsku. – Přírodovědný časopis slezský, 22/2: 255-264.
- Kubát K. [ed.] (2002): Klíč ke květeně České republiky. Academia, Praha, 927 pp.
- Kučera J. & Váňa J. (2005): Seznam a červený seznam mechorostů České republiky (2005). – Příroda 23: 1-102.
- Mlíkovský J. & Stýblo P. [eds] (2006): Nepůvodní druhy fauny a flóry České republiky. ČSOP, Praha, 496 pp.
- Otruba J. (1930): Květena Štramberka. Nákladem Městské rady ve Štramberku, J. Richter, Příbor, 117 pp.
- Plášek V. & Cimalová Š. [eds] (2009): Zajímavé botanické nálezy z regionu severní Moravy a Slezska III. – Čas. Slez. Muz. Opava (A), 58: 238-242.
- Podpěra J. (1949): Jak proniká teplobytná květena do údolí jesenických a beskydských. – Přírod. Sborn. Ostrav. Kraje, Ostrava, 10: 81-95.
- Popelářová M., Hlisenikovsky D., Koutecký P., Dančák M., Tkáčiková J., Vašut R. J., Vymazalová M., Dvorský M., Lustyk P. & Ohryzková L. (2012): Rozšíření vybraných taxonů cévnatých rostlin v CHKO Beskydy a blízkém okolí (Výsledky mapování flóry z let 2006-2009). – Zprávy České botanické společnosti, Praha (in press).
- Procházka F. [ed.] (2001): Černý a červený seznam cévnatých rostlin České republiky (stav v roce 2000). – Příroda, Praha, 18: 146 pp.
- Sedláčková M. (2009): Floristické nálezy ohrožených cévnatých rostlin severovýchodní Moravy a Slezska (Česká republika). – Čas. Slez. Muz. Opava (A), 58: 9-19.
- Sedláčková M. & Plášek V. [eds] (2005): Červený seznam cévnatých rostlin Moravskoslezského kraje (2005). – Čas. Slez. Muz. Opava (A), 54: 97-120.
- Slavík B. [ed.] (2000): Květena České republiky. Vol. 6. Academia, Praha, 770 pp.
- Vicherek J. (1957): Kamenná u Staříče, významná lokalita teplobytné květeny v severovýchodní Moravě. – Přírod. Sborn. Ostrav. Kraje, Ostrava, 19: 169-181.
- Weeber G. (1901): Flora von Friedek und Umgebung. Teil I: Jber. öffentl. communal Obergymn. Friedek, 6: 1-53.

Authors' addresses: Vítězslav Plášek & Šárka Cimalová, Dept. of Biology & Ecology, Faculty of Science, University of Ostrava, Chittussiho 10, 710 00 Ostrava, Czech Republic,
e-mail: vitezslav.plasek@osu.cz; sarka.cimalova@osu.cz
David Hlisenikovsky, Sadová 605, Frýdek-Místek, 738 01; e-mail:david.hlisenikovsky@email.cz
Zdenka Prymusová, Ostrava museum, Masarykovo nám. 1, 728 41, Ostrava,
e-mail: prymusova@ostrmuz.cz